

Suositus neuvoston asetukseksi Euroopan keskuspankin valtuuksista kerätä tilastotietoja annetun asetuksen (EY) N:o 2533/98 muuttamisesta (EKP/2025/17)

Kokous

-

Eduskuntatunnus -

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan keskuspankki (EKP) antoi Euroopan unionin neuvostolle suosituksen 3.6.2025 muuttaa Euroopan keskuspankin valtuuksista kerätä tilastotietoja annettua asetusta (EY) N:o 2533/98 (EKP/2025/17).

Asetus koskee Euroopan keskuspankin lisäksi kansallisia keskuspankkeja, sillä ne vastaavat tilastotiedonkeruusta toimivaltaisilta kansallisilta viranomaisilta tai suoraan taloudellisilta toimijoilta.

Asetussuositusta on valmisteltu EKP:n piirissä sekä käsitelty EKP-järjestelmän (EKPJ) ja Euroopan tilastojärjestelmän (ESS) tilastoasioita koordinoivassa Raha-, rahoitus- ja maksutasekomiteassa (CMFB).

Ehdotuksen varsinainen käsittely neuvoston tilastotyöryhmässä alkanee 23.7.2025.

Suomen kanta

Suomi kannattaa asetuksen päivittämistä, jotta EKPJ voisi hoitaa tilastointitehtävänsä tarkoituksenmukaisesti ja entistä tehokkaammin. Ehdotuksen keskeiset tavoitteet ovat kannatettavia.

Suomi pitää tärkeänä EKPJ:n keräämien luottamuksellisten tilastotietojen jakamista koskevien oikeuksien laajentamista. Aiempaa joustavampi mahdollisuus jakaa tietoa rahoitusmarkkinoiden vakautta valvovien viranomaisten kesken tehostaisi viranomaisten työtä. Lisäksi se vähentäisi rahoitussektorin raportointirasitetta, kun tiedot kerättäisiin samalta tiedonantajalta vain kertaalleen. Neuvotteluissa Suomi pyrkii varmistamaan, että luottamuksellisia tilastotietoja jaettaisiin vain sellaisille EKPJ:n ulkopuolisille tahoille, joilla on niihin oikeus ja välttämätön tarve.

EKPJ ja ESS voivat jakaa keskenään voimassa olevan asetuksen nojalla luottamuksellisia tilastotietoja, kun se on perusteltua ja tarpeen tilastointitarkoituksiin. Jaetun luottamuksellisten tietojen käyttö muihin tarkoituksiin ei ole sallittua. Suomi pitää tärkeänä, ettei muutosasetuksella rajoitettaisi Euroopan tilastoista annetun asetuksen (EY) 223/2009 salassapidettävien tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä.

Suomi katsoo, että tiedonantovelvollisuuden rikkomisesta määrättävien seuraamusten perusteista tulee säätää tarkkarajaisesti. Laiminlyöntiperusteeksi ehdotetaan lisättävän, että raportoidut tiedot eivät täytä muita tilastoraportoinnin vähimmäisvaatimuksia. Suomi katsoo, että seuraamusten ennakoitavuuden ja tiedonantajien oikeusturvan kannalta ehdotusta tulisi vähintäänkin täsmentää niin, että olisi selvää, mitä tilastoraportoinnin vähimmäisvaatimuksilla tässä yhteydessä tarkoitetaan. Suomi on valmis tarkastelemaan määrättäviä euromääräisten seuraamusten enimmäismäärien korottamista, mikäli sille on asianmukaiset ja läpinäkyvät perusteet.

Pääasiallinen sisältö

EKPJ tarvitsee tilastotietoja tehtäviensä suorittamiseen niin rahapolitiikassa, pankkivalvonnassa kuin rahoitusvakauden edistämistyössä.

EKPJ:n rahoitustilastoihin kuuluvat raha- ja pankkitilastot, sijoitusrahastotilastot, arvopaperitilastot, vakuutuslaitostilastot, lisäeläkerahastotilastot, maksuliiketilastot, rahamarkkinatilastot, maksutasetilastot, rahoitustilinpito ja julkisen talouden tilastot.

Alkuperäistä asetusta on muutettu kahdesti: Vuonna 2009 voimaan tulleella asetuksella ((EY) 951/2009) tarkennettiin määritelmiä, yhteistyötä ESS:n kanssa, laatukriteerejä sekä luottamuksellisen tilastotiedon käyttöä ja vaihtoa EKPJ:n ja ESS:n kesken. Vuonna 2015 voimaan tulleella asetuksella ((EU) 2015/373) taasen tarkennettiin edelleen luottamuksellisten tietojen vaihtoa EKPJ:n ja ESS:n välillä sekä EKPJ:n piirissä kerättyjen luottamuksellisten tilastotietojen käyttöä.

Nyt ehdotetun asetusmuutoksen yleisenä tavoitteena on tehostaa EKPJ:n tilastojen tuottamista sekä parantaa näiden tilastojen laatua ja käytettävyyttä. Digitalisaatio tarjoaa uusia mahdollisuuksia tilastotietojen tehokkaampaan keräämiseen, ja samalla muutokset ovat johtaneet tarpeeseen saada ajantasaisempia, tiheimmin laadittavia ja yksityiskohteisempia tilastotietoja. Nämä mahdollisuudet ja tarpeet olisi tasapainotettava siten, että minimoidaan niihin liittyvät riskit ja otetaan huomioon tarve raportointitaakan vähentämiseen.

Muutosehdotukset voimassa olevaan asetukseen nähden

Voimassa olevan asetuksen 1 artikla

Täsmennettäisiin hieman kotimaisen ja kotimaassa olevan toimijan sekä sähköisen rahan määritelmiä. Lisättäisiin uudet määritelmät jakamisesta, muusta oikeutetusta osapuolesta ja keskeisistä viitetiedoista.

Voimassa olevan asetuksen 2 artikla

EKPJ:llä on kansallisten keskuspankkien avustamana oikeus kerätä tilastotietoja tiedonantajien perusjoukon rajoissa ja sen mukaan, mikä on tarpeen tehtävien hoitamiseksi. Perusjoukkoa ehdotetaan laajennettavan rahoituslaitossektoriin kuulumattomilla kotimaassa olevilla luottolaitoksilla, koska ne ovat merkittäviä raha- ja rahoitustilastojen kanalta sekä niihin voidaan kohdistaa vähimmäisvarantovelvoitteita.

Lisäksi perusjoukkoon sisällytettäisiin tiedonantajien määräysvallassa olevat yhteisöt ja sivuliikkeet riippumatta siitä, missä ne sijaitsevat. Tarkoituksena on pienentää hallinnollista taakkaa, kun niiden tarvitsisi raportoida tiedot vain kertaalleen. Määräysvallassa olevat yhteisöt ja sivuliikkeet eivät olisi itsenäisiä tiedonantajia, mutta EKP voisi täsmentää joustavammin sovellettavan konsolidoinnin ja nettoutuksen periaatteet.

Voimassa olevan asetuksen 3 artikla

EKP:lle on asetettu eräitä velvoitteita ja oikeuksia sen määrittäessä ja asettaessa tilastoihin liittyviä tiedonantovaatimuksia. EKP:lle lisättäisiin mahdollisuus ottaa huomioon tilastotietojen mahdollinen käyttö luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan. EKP:lle asetettaisiin velvollisuus ottaa huomioon tilastoviranomaisten lisäksi myös muilla unionin elimillä tai jäsenvaltioiden viranomaisilla jo olevat tiedot, jotka EKPJ:n jäsenillä on oikeus saada käyttöönsä. Näillä muutoksilla pyritään varmistamaan, että tilastotiedot kerättäisiin samalta tiedonantajalta vain yhden kerran ja toisaalta, että olemassa olevia tietoja käytettäisiin mahdollisimman laajasti.

Voimassa olevan asetuksen 7 artikla

EKP:lla on perussääntönsä 5 artiklaan pohjautuva oikeus määrätä seuraamuksia rahaliittoon osallistuvassa jäsenvaltiossa oleville tietojenantovelvollisille, jotka jättävät noudattamatta heihin kohdistuvan tiedonantovelvollisuuden. Voimassa olevan asetuksen mukaan velvollisuutta katsotaan rikotun, jos (1) tilastotietoja ei ole saatu asetetussa määräajassa, (2) tiedot ovat virheellisiä tai puutteellisia tai ne toimitetaan muussa kuin vaaditussa muodossa tai (3) tiedonantaja estää tarkastamasta raportoitujen tietojen virheettömyyttä ja laatua (mm. hävittämällä asiakirjoja tai estämällä pääsy toimitiloihin). Laiminlyöntiperusteeksi ehdotetaan lisättävän, että (4) raportoidut tiedot eivät täytä muita tilastoraportoinnin vähimmäisvaatimuksia kuin edellä (1)-(2) kohdissa mainitut. Perusteluina mainitaan tiedonantovelvoitteiden ja seuraamusten ennaltaehkäisevän vaikutuksen tehostaminen.

Lisäksi seuraamusten enimmäismääriä korotettaisiin. EKP voisi määrätä tiedonantajalle sakkoja seuraavasti: edellä (1)-kohdassa tarkoitettua rikkomuksesta enintään 30 000 euron päivittäisen uhkasakon, jolloin sakon kokonaismäärä ei saisi ylittää 500 000 euroa ja edellä (2)-(4) kohdissa tarkoitettua rikkomuksesta enintään 500 000 euron sakon. Voimassa olevassa asetuksessa sakkomäärät ovat edellä (1)-kohdassa enintään 10 000 ja 100 000 euroa sekä edellä (2)-(3) kohdissa enintään 200 000 euroa. Perusteluina mainitaan EKP-järjestelmän jäsenten mahdollisuus ryhtyä tehokkaisiin toimiin tiedonantovelvoitteiden noudattamiseksi ja euromäärien osalta, että ne ovat pysyneet ennallaan vuodesta 1998.

Voimassa olevan asetuksen 8 artikla

Voimassa olevan asetuksen nojalla EKPJ:n keräämiä luottamuksellisia tilastotietoja voidaan käyttää ja luovuttaa EKPJ:n tehtävien suorittamiseen ja vakavaraisuusvalvontaan sekä jäsenvaltioiden ja unionin viranomaisille tai elimille, jotka vastaavat rahoituslaitosten, markkinoiden ja infrastruktuurien valvonnasta tai rahoitusjärjestelmän vakaudesta,

kansallisten keskuspankkien muihin kuin EKP:n ja EKPJ:n perussäännössä määriteltyjen tehtävien suorittamiseen, ESS:n jäsenille ja tutkimustarkoituksiin.

EKPJ:n keräämien luottamuksellisten tilastotietojen käyttöä ja jakamista ehdotetaan täsmennettävän ja laajennettavan usealla eri tavalla. Luottamuksellisia tilastotietoja tulisi jakaa myös muille oikeutetuille osapuolille, joita ovat Euroopan järjestelmäriskikomitea, yhteiseen valvontamekanismiin osallistuvan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, Euroopan valvontaviranomainen ("Euroopan pankkiviranomainen") sekä asianomaiset kansalliset toimivaltaiset valvontaviranomaiset ja yhteinen kriisinratkaisuneuvosto sekä kansalliset kriisinratkaisuviranomaiset, niiden vakavaraisuusvalvontaan ja rahoitusjärjestelmän vakauteen liittyvien lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi.

Luottamuksellisia tilastotietoja sallittaisiin jaettavan sellaisille ei-oikeutetuille viranomaisille tai elimille, joilla on lakiin perustuva oikeus kerätä luottamuksellisia tilastotietoja lakisääteisten tehtäviensä suorittamiseksi, siinä laajuudessa ja yksityiskohtaisuuden tasolla kuin tietojen jakaminen on tarpeen.

EKPJ:n jäsenet voisivat jakaa tilastointitarkoituksia varten tiedonantajille luottamuksellisia viitetietoja, kun niitä käytetään tunnistamaan tai luokittelemaan tiedonantaja ja tiedonantajaan liittyvä yhteisö, sivuliike tai taloustoimen vastapuoli. Lisäksi tiedonantajille voitaisiin jakaa EKPJ:n tehtävien ja luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvien tehtävien suorittamiseksi sekä tilastointitarkoituksia varten luottamukselliset tilastotiedot, jotka on saatu tiedonantajan käytettävissä olevista lähteistä.

EKPJ:n jäsenten ja jokaisen luottamuksellisia tilastotietoja vastaanottavan osapuolen tulisi toteuttaa kaikki tarvittavat lakisääteiset, hallinnolliset, tekniset ja organisatoriset toimenpiteet varmistaakseen luottamuksellisten tilastotietojen fyysisen ja loogisen suojauksen. Luottamuksellisia tilastotietoja vastaanottanut osapuoli voisi toimittaa niitä edelleen vain, jos se olisi tarpeen sen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi ja tiedot jakaneen EKPJ:n jäsenen nimenomaisella luvalla.

Lisättäisiin rajoite, että luottamuksellisia tilastotietoja ei saisi käyttää tai jakaa kaupallisiin, verotukseen tai oikeudenkäyntejä koskeviin tarkoituksiin paitsi menettelyissä, jotka koskisivat EKP:n asetuksen tai päätöksen velvoitteen noudattamista jättämistä ja tapauksia, joissa kansallisen keskuspankin keräämiä luottamuksellisia tilastotietoja käytettäisiin tai jaettaisiin muiden kuin EKPJ:n ja EKP:n perussäännössä täsmennettyjen tehtävien suorittamiseksi.

EKPJ:n jäsenten edellytettäisiin julkaisevan informaatiota tilastotietojen käytöstä tilastotarkoituksiin sekä EKPJ:n tehtävien tai luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien tehtävien suorittamista varten sekä tiedot kaikista muista tilanteista, joissa luottamuksellisia tilastotietoja käytetään tai jaetaan.

Luottamuksellisina tilastotietoina ei pidettäisi Avoimen datan direktiivin nojalla annetun arvokkaita tietoaaineistoja koskevassa täytäntöönpanoasetuksessa lueteltuja yksittäisten yritysten avainattribuutteja.

Luottamuksellisuutta koskevat säännökset eivät estäisi EKPJ:n jäseniä myöntämästä palveluntarjoajille pääsyä luottamuksellisiin tilastotietoihin yksinomaan sellaisten sopimukseen perustuvien palvelujen tarjoamiseksi, jotka tukevat niiden tehtävien suorittamista, joihin tällaisia tietoja voidaan käyttää ja jakaa tämän asetuksen nojalla.

Edellä kuvatuilla luottamuksellisuussäännösten muutoksilla pyritään tilastotietojen kerääminen tehostamiseen, välttämään tietojen kerääminen useaan kertaan samalta tiedonantajalta sekä edistämään yhteistyötä jäsenvaltioiden ja unionin asianomaisten viranomaisten ja elinten kesken.

Asetukseen ehdotetaan lisättävän uusi artikla, jossa säädettäisiin ei-luottamuksellisten tietojen jakamisesta EKPJ:n jäsenten ja ESS:n välillä. Jakaminen tapahtuisi tarvitsevan osapuolen pyynnöstä ja edellyttäen, että tiedot olisivat tarpeellisia sekä saatavissa aggregoidussa muodossa ja kyseessä olisi jaetun vastuun tai yhteisen edun mukainen ala ja jos tietoja tarvittaisiin pyynnön esittäneen EKPJ:n jäsenen tai ESS-viranomaisen tehtävien suorittamiseen.

Voimassa olevan asetuksen mukaan EKPJ:n jäsenen ESS-viranomaiselta saamia yksittäisiä yrityksiä koskevia tietoja ei pidettäisi luottamuksellisina, kun kyseessä ovat lain-säädännön nojalla yleisön saatavilla olevat ja pysyvät tiedot. Kohtaan lisättäisiin, että tämä koskisi erityisesti Avoimen datan direktiivin nojalla annetun arvokkaita tietoa-aineistoja koskevassa täytäntöönpanoasetuksessa lueteltuja yksittäisten yritysten avainattributteja.

EKPJ:lla ja kansallisilla keskuspankeilla on oikeus saada käyttöönsä hallinnollisista tietolähteistä tarvittavat tiedot tilastointitarkoituksia varten toimivaltansa puitteissa. Kohtaan lisättäisiin, että tiedot tulisi saada maksutta sekä oikea-aikaisesti, riittävän tihein väliajoin ja yksityiskohtaisesti.

Korvattaisiin viittaukset Euroopan kansantalouden tilinpidosta vuonna 1996 annettuun asetukseen ("ESA 95") viittauksilla ko. asetuksen korvaavaan vuonna 2013 annettuun asetukseen ("ESA 2010"). Lisäksi luottamuksellisten henkilötietojen suojan osalta vanhentuneet viittaukset päivitetäisiin voimassa oleviin tietosuoja-asetukseen ("GDPR") ja unionin elimiä koskevaan tietosuoja-asetukseen ("EUGDPR").

Ehdotuksen vaikutukset Suomelle

Tietojen antamisen perusjoukon laajennusmahdollisuuden osalta on kyse erityisesti ulkomaisten sivuliikkeiden (emon määräysvallassa olevat yhteisöt) tietojen keräämisestä, sillä rahoitussektorin ulkopuolisia luottolaitoksia ei toistaiseksi ole Suomessa. Luottamuksellisen tilastotiedon jakaminen lisääntyy muille viranomaisille, esim. Rahoitusvakausvirasto, niissä puitteissa kuin viranomaisella on tarve omien tehtäviensä hoitamiseksi ja on oikeus kerätä ne myös itse.

Kansallisten keskuspankkien ja muiden viranomaisten välillä tapahtuvan tietojen vaihdon myötä tiedonkeruun ja tilastojen laadinnan kustannusten uskotaan pienenevän EKPJ:ssä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperustana on Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön (Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen, SEUT, liitetty pöytäkirja N:o 4) tilastotietojen keräämistä koskevan 5 artiklan 5.4 kohta, jonka mukaan neuvosto vahvistaa 41 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen, ketkä luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt ovat velvollisia antamaan tietoja, luottamuksellisuutta koskevat määräykset sekä täytäntöönpanoa ja seuraamuksia koskevat aiheelliset määräykset.

Oikeusperusta on asianmukainen.

Perussäännön 41 artikla viittaa SEUT 129 artiklan 4 kohtaan, jonka mukaan i neuvosto antaa, joko komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja EKP:a kuultuaan taikka EKP:n suosituksesta sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan, perussäännön 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ja 34.3 artiklassa tarkoitetut säännökset.

Neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä.

EKP:n suositus ei sisällä uusia säädösvallan siirtoja EKP:lle.

Käsittely Euroopan parlamentissa

SEUT 129 artiklan 4 kohdan mukaan neuvosto kuulee Euroopan parlamenttia.

Euroopan parlamentin vastuuvaliokuntaa ja vastuuvalmistelijaa ei ole vielä nimetty.

Kansallinen valmistelu

Perusmuistio on käsitelty EU-1-jaoston (Talouspolitiikan koordinointi ja kansainväliset rahoituskysymykset) kirjallisessa menettelyssä 4.- 11.7.2025 sekä Tilastoalan EU-asioiden yhteistyöryhmän kirjallisessa menettelyssä 4.- 9.7.2025.

Eduskuntakäsittely

Asia saatetaan eduskuntaan E-kirjeellä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 1 luvun 3 §:n 4 kohdan mukaan Suomen Pankin tehtävänä on huolehtia toimintansa kannalta tarpeellisten tilastojen laatimisesta ja julkaisemisesta. Asetusmuutoksella ei ole vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Koska asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 5 luvun 27 §:n perusteella valtakunnan lainsäädäntövaltaan ja koska sääntely kohdistuu yksinomaan EKP:hen ja Suomen Pankkiin, asiaa ei ole valmisteltu Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa.

Taloudelliset vaikutukset

Muutosehdotuksella ei odoteta olevan merkittäviä vaikutuksia tietojen keräämiseen ja julkistamiseen. Tietojen vaihto voi lisätä vähäisessä määrin työtä kansallisissa keskuspankeissa ja tilastovirastoissa, mutta kyse ei ole merkittävästä taloudellisesta vaikutuksesta.

Mahdollisesta kansallisesta rahoituksesta päätetään julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvion valmistelun yhteydessä. Lähtökohtaisesti asetusta tulee pyrkiä toteuttamaan nykyisen kehysrahoituksen puitteissa tarvittaessa kohdentamalla määrärahoja uudelleen.

Mahdollinen kotimaisten luottolaitosten ulkomailta sijaitsevien sivuliikkeiden lisääminen tiedonkeruun piiriin lisää joidenkin rahalaitosten tilastoraportointia keskuspankille, jolloin myös raportointikustannukset saattavat kasvaa jonkin verran. Pitkällä tähtäimellä, jos tietojen vaihto viranomaisten välillä on tehokasta ja päällekkäisen tiedon kerääminen vähenee, raportointirasite todennäköisesti pienenee.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**Asiakirjat**

Euroopan keskuspankin suositus EKP/2025/17, 3.6.2025

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Anita Heinonen, Tilastokeskus, anita.heinonen@stat.fi, +358 46 9231 506
Harri Kuussaari, Suomen Pankki, harri.kuussaari@bof.fi, +358 50 3443 047
Seppo Orjasniemi, valtiovarainministeriö, seppo.orjasniemi@gov.fi,
+358 29 5530 343

VAHVA-tunnus

EU/741/2025

Liitteet**Viite**